
У журналі вміщено статті з питань давньої історії та археології від первісно-общинної доби до середньовіччя, публікації нових знахідок і результатів досліджень на території України та за рубежом, біографічні матеріали, хроніку.

Для археологів, істориків, краєзнавців, студентів історичних факультетів, усіх, хто цікавиться давньою історією України.

В журнале помещены статьи по вопросам истории и археологии от первобытности до средневековья, публикации новых находок и результатов исследований на территории Украины и за рубежом, биографические материалы, хроника.

Для археологов, историков, краеведов, студентов исторических факультетов, всех, кто интересуется древней историей Украины.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

П. П. ТОЛОЧКО (головний редактор), В. Д. БАРАН,
В. Ф. ГЕНІНГ, М. І. ГЛАДКИХ, В. М. ЗУБАР
(відповідальний секретар), В. І. КАДЕЄВ, О. П. МОЦЯ,
С. В. СМІРНОВ, В. Н. СТАНКО, Р. В. ТЕРПИ-
ЛОВСЬКИЙ, В. М. ЦИГИЛИК, С. В. ЧЕРНЕНКО,
В. В. ОТРОЩЕНКО.

Адреса редакції:

254025, Київ-25, вул. Володимирська, 3

Телефон 228-44-05

Підп. до друку 28.02.92. Формат 70×108¹/₁₆.
Папір друк. Офс. друк. Ум. фарб. відб. 14,4.
Обл.-вид. арк. 16,1. Тираж 1000. Зам. 652к.
Ціна 3 крб. 20 коп.

Оригінал-макет виготовлений фірмою «АС»
Віддруковано у ВПП корпорації УкрНТІ,
252171, Київ-171, вул. Горького, 180

Друкується за постановою редакційної
колегії

Редактор Т. Г. ПРИВАЛОВА
Художній редактор
Т. М. НЕМЕРОВСЬКА
Технічний редактор А. Д. ГОЛИНА
Коректори:
Г. А. СПОКОЙНА, Е. О. МЄЄРЗОН

АРХЕОЛОГІЯ

1 1992

АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

заснований у березні 1989 р.
видається
щоквартально

Видавець фірма «ДОВІРА»
Київ

ЗМІСТ

Статті

- 4 ГЕНІНГ В. Ф. Концепція «культури» в археологічному знанні (з історії питання)
- 16 ШНІРЕЛЬМАН В. О. Господарські системи як фактор соціальної диференціації
- 23 МАХОРТИХ С. В. Пам'ятки типу Новочеркаського скарбу (за матеріалами Північного Кавказу)
- 31 ЦИМІДАНОВ В. В. Час виникнення легенди про походження скіфів (Перша версія Геродота)
- 38 МОЦЯ О. П. Етнічний склад населення південноруських земель (за матеріалами поховальних пам'яток X—XIII ст.)

Публікації археологічних матеріалів

- 46 СОЛОМОНИК Е. І. Присвята з городища Беляус
- 51 САЗАНОВ А. В. Світлоглиняні амфори з рифленням типу набігаючої хвилі (IV—VII ст. н. е.)
- 60 КОВАЛЕНКО В. П., ФОМІН О. В., ШЕКУН О. В. Давньоруський Звеничів і скарб арабських дірхемів
- 72 СЕРГЄЄВА М. С. Візантійські культурні впливи в побуті населення Давньої Русі
- 77 ШАПОШНИКОВА О. Г. Розкопки в Бузько-Інгулському межиріччі

Дискусії

- 86 ХРАПУНОВ І. М. До соціально-політичної характеристики пізньоскіфського царства
- 93 ЗАЙЦЕВ Ю. П. Мавзолей Неаполя Скіфського

100 ЗУБАР В. М. Про пізньоскіфську державність

Пам'ять археології

103 КОНОНЕНКО Ж. О. Із небуття (додаткові дані про трагічну долю вчених, що зазнали сталінських репресій у 1930—40-та на початку 1950-х років)

109 ШОВКОПЛЯС Г. М. Сильвестр Сильвестрович Магура (1897—1937)

117 САПОЖНИКОВ І. В. Пам'яті Валентина Івановича Красковського (1913—1981 рр.)

Археологія за рубежем

120 ЕРДЕЛІ І. Аварський меч із Вишеграда

123 ШІТЦЕЛЬ К. Археологічний земельний музей у м. Шлезвігу (ФРН)

Рецензії

126 МОЛЕВ Є. О. Э. И. Соломоник. Древние надписи Крыма.— Киев: Наукова думка, 1988.— 112 с.

127 ЗУБАР В. М., КОЗАК Д. Н. И. С. Пиоро. Крымская Готия (Очерки этнической истории Крыма в позднеантичный период и раннее средневековье).— Киев: Лыбидь, 1990.— 200 с.

Першоджерела з давньої історії та археології України

132 ГЕРОДОТ «Історія». Книга IV

Хроніка

147 ТОЛОЧКО П. П., МУРЗІН В. Ю. Виставка ІА АН України «Золото Степу. Археологія України» у м. Шлезвігу (ФРН)

151 ДЕМИДЕНКО Ю. Е., КУЛАКОВСЬКА Л. В. Палеолітичний колокваїум у Польщі (Краків, 1989 р.)

154 ВІДЕЙКО М. Ю. Перший всесоюзний польовий семінар «Ранньоземлеробські поселення-гіганти трипільської культури на Україні» (Таллянки, 1—7 серпня 1990 р.)

СОДЕРЖАНИЕ

Статьи

ГЕНИНГ В. Ф. Концепция «культуры» в археологическом знании (из истории вопроса)	4
ШНИРЕЛЬМАН В. А. Хозяйственные системы как фактор социальной дифференциации	16
МАХОРТЫХ С. В. Памятники типа Новочеркасского клада (по материалам Северного Кавказа)	23
ЦИМИДАНОВ В. В. Время возникновения легенды о происхождении скифов (Первая версия Геродота)	31
МОЦЯ А. П. Этнический состав населения южнорусских земель (по материалам погребальных памятников X—XIII вв.)	38

Публикации археологических материалов

СОЛОМОНИК Э. И. Посвятительная надпись из городища Беляус	46
САЗАНОВ А. В. Светлоглиняные амфоры с рифлением типа набегающей волны (IV—VII вв н. э.)	51
КОВАЛЕНКО В. П., ФОМИН О. В., ШЕКУН О. В. Древнерусский Звеничев и клад арабских дирхемов	60
СЕРГЕЕВА М. С. Византийские культурные влияния в быту населения Древней Руси	72
ШАПОШНИКОВА О. П. Раскопки в Бугско-Ингулецком междуречье	77

Дискуссии

ХРАПУНОВ И. П. К социально-политической характеристике позднескифского царства	86
ЗАЙЦЕВ Ю. П. Мавзолей Пешопля Скифского	93
ЗУБАРЬ В. М. О позднескифской государственности	100

Память археологии

КОНОНЕНКО Ж. А. Из небытия (дополнительные данные о трагической судьбе ученых, репрессированных в 1930—40-е и в начале 1950-х годов)	103
ШОВКОПЛЯС А. М. Сильвестр Сильвестрович Магура (1897—1937)	109
САПОЖНИКОВ И. В. Памяти Валентина Ивановича Красковского (1913—1981 гг.)	117

Археология за рубежом

ЭРДЕЛИ И. Аварский меч из Вышеграда	120
ШИТЦЕЛЬ К. Археологический земельный музей в г. Шлезвиг (ФРГ)	123

Рецензии

МОЛЕВ Е. А. Э. И. Соломоник. Древние надписи Крыма.— Киев: Наукова думка, 1988.—112 с.	126
ЗУБАРЬ В. М., КОЗАК Д. Н., И. С. Пиоро. Крымская Готия (Очерки этнической истории Крыма в позднеримский период и раннее средневековье.)— Киев: Лыбидь, 1990—200 с.	127

Первоисточники по древней истории и археологии Украины

ГЕРОДОТ «История». Книга IV	132
---------------------------------------	-----

Хроника

ТОЛОЧКО П. П., МУРЗИН В. Ю. Выставка ИА АН Украины «Золото Степи. Археология Украины» в г. Шлезвиг (ФРГ)	147
ДЕМИДЕНКО Ю. Е., КУЛАКОВСКАЯ Л. В. Палеолитический колоквиум в Польше (Краков, 1989 г.)	151
ВИДЕЙКО М. Ю. Первый Всесоюзный полевой семинар «Раннеземледельческие поселения-гиганты трипольской культуры на Украине» (Таллянки, 1—7 августа 1990 г.)	154

**ПРО ПРИСУДЖЕННЯ
ДЕРЖАВНИХ ПРЕМІЙ УКРАЇНИ
в галузі науки і техніки 1991 року
Постанова Кабінету Міністрів
України
від 14 грудня 1991 р. № 355**

Розглянувши подання Комітету по Державних преміях України в галузі науки і техніки при Кабінеті Міністрів України, Кабінет Міністрів України **П О С Т А Н О В Л Я Є:**

**Присудити Державні премії України 1991 року:
в галузі науки і техніки**

7. **БАРАНУ** Володимиру Даниловичу, **ПРИХОДНЮКУ** Олегу Михайловичу, докторам історичних наук, завідуючим відділами, **КОЗАКУ** Деонізію Никодимовичу, докторові історичних наук, ученому секретареві, **МАКСИМОВУ** Євгену Володимировичу, докторові історичних наук, провідному науковому співробітнику-консультанту, **МАГОМЕДОВУ** Борису Вікторовичу, **ПАЧКОВІЙ** Світлані Петрівні, **ТЕРПИЛОВСЬКОМУ** Ростиславу Всеволодовичу, кандидатам історичних наук, старшим науковим співробітникам, працівникам Інституту археології Академії наук України, **СМІЛЕНКО** Аллі Трохимівні, докторові історичних наук, колишньому провідному науковому співробітникові того ж інституту,— за монографію «Славяне Юго-Восточной Европы в предгосударственный период», видану у 1990 році.

*Дирекція та колектив Інституту археології
АН України сердечно вітають авторів монографії з
високою урядовою нагородою.*